

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

СЕКЦІЯ 5
РЕЛІГІЯ І КУЛЬТУРА В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Hanna Dyadchenko,

Senior teacher, candidate of Philological Sciences,

Sumy State University

Yuliia Klipatska,

Teacher, Sumy State University

**EVALUATIVE NOMINATIONS OF A WOMAN IN THE UKRAINIAN
POETIC TEXTS OF THE END OF XXTH – BEGINNING OF THE XXITH
CENTURIES**

Lexical and semantical field "woman" turns to be one of the most active in the modern Ukrainian poetry. The aim of the work is to observe functioning of the evaluative (both positive and negative) nominations of a woman in the modern Ukrainian poetic texts. The present aim is supposed to be revealed through such tasks as analyses of the secondary nominations, syntactic forms of poetic speech as well as positive and negative nominations review. Among its most frequent implementors the images of *a mother, girl, Poetry, Muse* can be named. The poetic images named below create the micro paradigms of their own: **mother** – *mummy, great mother, Blessed Virgin, Holy Mother*; **girl** – *girl, young woman, daughter, dolly, heifer, maiden, child-woman*, etc. The special type of the associative and imaginative correlation is represented by the images of the *Poetry, Muse*, by the proper name *Melpomene* and by the image of the *poetess*.

Explicated row of the secondary nominations of a woman is created by the characteristic nominations motivated by the type of her social implementation. Such nominations belong to the presented row:

– lexemes meaning profession and occupation (*nun, priestess, second-hand dealer, woman merchant, seamstress, midwife, shepherdess, waitress, pay mistress, woman student, senior girl, chorus girl, ballerina, woman-acrobat, model, hetaerae, geisha, pole dancer, prostitute, whore, beggar woman*);

– verbal markers of the social standing (*empress, czarevna, monarchess, maid of honour, princess, daughter of a priest, countess, queen, petty bourgeoisie, lady, member of Komsomol, pioneer, Pharaoh Lady*);

– nominations pointing on the family relations (*mother, mummy, mother-in-law, wife, mistress, fiancée, widow, young lady, daughter, sister, amie, grandmother*).

Such nouns as *princess, queen* pointing on the high social position are often functioning in the structures of compellation, e.g.: *Чого ж сумна, княгинє люба?* (М. Розумний); *Жінко, гойна моя княгинє,/ Кров холоде, і тіло стигне* (М. Савка). Such linguistic means as pet forms *granny, grandmother* create diminutive-hypocoristic colour of the poetic statement, e.g.: *бабуня у синій кофтині/ сидить під зеленою яблунею/ і рахує золоті яблука/ мого дитинства* (С. П'ятаченко); *самотня бабуся, така стара,/ що ледве видима в сутіні* (В. Кордун). Secondary nomination *half* has ironic colour in the present context: *Бомжі в ошатненьких фраках/ З половинами – шик і шарм* (С. Процюк).

Large amount of linguistic formulas are built through the syntactic relations of the alternation, interchangeability of the attributes. On the syntactic level such meaning is created through similar parts of the sentence connected with the disjunctive conjunctions, e.g.: *і ось вона – малина в лісі Пана/ чи відьма чи хрещатикова панна* (В. Неборак); *не то свята не то вакханка/ великий пиик/ маленьке “щось”/ чи просто Лідія якось/ народжена о шостій ранку* (Л. Мельник). Dominant stylistic approach applied in such contexts is irony and self-irony [3, p. 4]. Relations of the interchangeability are emotionally underlined by the sentences built as rhetorical questions, e.g.: *вона – богиня, звір чи прірва?/ вона – гумова лялька? Шкіра?/ чи морем створена Венера?* (В. Неборак); *Хто ця жінка для нього? Наруга, надія, спасіння?* (С. П'ятаченко). To our mind, such choice of poetic

statement actualization creates the impression of inner perplexity, uncertainty of the author in the final characterization of the imaginative structure.

In the lexical and semantic paradigm of the woman's image a few amount of the Old Church Slavonic lexemes can be fixed. These ones are lingual signs of the sublime style, e.g.: *там відслонять заслону/ пурпуровій діві в червоній короні/ яка вбрана у шурхіт шовків* (В. Махно); *Зліни собі із марева жону,/ Таку, із сяйвом місячним, спрозорену* (М. Савка); „*Пречиста, зглянься на зимні душі й тіла*” (С. Жадан). Elevated-poetic connotation of the substantive nomination *Most Holy Mother of God* is underlined by means of spelling, including writing in big letters. As a rule, such contexts are marked with the ameliotory colour. Vocative may also play the attributive role of attitude to somebody. Including, such lingual means as substantivized adjective *sweet*, nouns and word combinations *goddess, seductive woman* which are secondary nominations of a woman are also pointing on the positive-evaluative attitude of the author, e.g.: *Люба!*/ *то всього лиш інстинкт не мерзти/ біля костриці содомітніших ужитків* (Б. Нечерда); *Ізрони сльозу, берегине,/ На мої трояндові стигми* (М. Савка). So, nominations built by the type of the mythological female images demonstrate traditional poetic verbal means with the innovative ones collection.

Nomination *beauty* as well as cognominal adjective manifesting beauty of a woman is also positively marked. E.g.: *Красуня* в мудрім спокої завмерла (Л. Мовчун); *Лев – той, що квіти крові випускає, –/ красунь* за грати подихом вдихає (В. Неборак); *Доля гарних – сприймати себе, як „її”* (О. Горкуша). Such imaginative word usage are episodic as against of more distinct tendency to the active usage of the low-stylistic lingual means (vulgarisms, colloquialisms, obscene words) [1, p. 6]. Such tendency also depicts contrast of the neutral and positively connoted nominations with the lingual units having low stylistic colour. The last ones illustrate caricatural approach to the woman's image depicting. Such approach may also be traced in the nominations *jade, baggage, floozie, whore, witch, silly woman, slut, bitch* used in the process of woman's artistic portrayal: *баба* *спродала шаблі/ купила низочку намиста/ а дітям чорні окуляри* (В. Цибулько); *Хвойдо* *русява у*

світлому плацику (О. Ірванець); приходьте панни золоті/ приходьте **шльондри** і святі (В. Неборак); Корчуваті констеблі/ перепрошую менти/ шманають готельних **шалав** (С. Пантюк); впиралися зором/ у нецноту/ лівобережних **профур**/ і веслувати на хвилях сигаретного диму (Ростислав); це підвальні вокали це **курви** фригідні мов льох (А. Бондар). Negative connotations accumulated in the lexemes listed are motivating general scornful colour of the woman's poetic portrayal. Such tendency may also be revealed through the woman's mental abilities estimation [4]. As a rule such imaginative structures are created in the scornful, negatively-evaluative stylistic way: *Дурепа-жінка* киди матюки/ Дисгармонійні клемоту річному (В. Коваль).

To create all out semantic, stylistically embossed artistic image of a woman poets of the new generation demonstrate active usage of the secondary nominations – names of the animals, e. g. *nag, bitch wolf, panther, pussy cat*. In the notional structure of the woman's image depicted in such stylistic approach the seme 'sexual object' appears and often dominates, e.g.: *Дичину на таці/ з очима сарни піднесе служниця,/ вина подасть утіхами вустам,/ введе руками, пестячи, в іслам,/ і вигне стан тугий, немов вовчиця* (О. Гуцуляк); *Ти цю пантеру* взяв на віру,/ встромляєш в неї спис тюльпанний (В. Неборак); *ти – чорна кішка/ плід валторни й ночі* (С. П'ятаченко). Such secondary nominations usage imparts to the context coarseness colour [2, p. 11]. Contrariwise, noun *pussy cat* which also belongs to the secondary nominations is used to create pet-form colour of the poetic phrase (sometimes together with the possessive pronoun *my* which is used to provide function of intimacy), e.g.: *Десь загубилась моя киця/ Поміж різдвяних мартоплясів* (С. П'ятаченко); *Вовча хода бортпровідниці./ Старшокласниці-киці* (В. Коваль).

In the process of the investigation we came to the conclusion about realization of the woman's artistic image in the modern Ukrainian poetry (end of the XXth – beginning of the XXIth centuries) in the low stylistic, in-your-face vulgarized way. Such approach is contradictory to the national poetic tradition. The artistic image of a woman depicted in such a way demonstrates associative and notional complexity. The

results of the investigation give the possibility to cognize the figurative system of the language in its time and individual-style dynamics.

References:

1. Berest T. M. Semantyka khudozhnoho slova v poezii 80-90 rr. (na materialy tvoriv molodykh ukrayinskykh avtoriv) [Semantics of the artistic word in the poetry of the 80-90 years of the XX centuries (on the material of the works by the young Ukrainian authors)]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. Nauk : spets. 10.02.01 "Ukrayinska mova" [extended abstract of dissertation given to the competition of the scientific degree of the candidate of Philological Sciences : specialty 10.02.01 "Ukrainian language"] / T. M. Berest. – Kharkiv, 2000 – 20 p. (in Ukr.).
2. Dyshliuk I. M. Leksyko-semantychne vyrazhennia kontseptu "pryroda" u poetychnii movi Liny Kostenko [Lexical and semantical expression of the "nature" concept in the poetic language by Lina Kostenko] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. Nauk : spets. 10.02.01 "Ukrayinska mova" [extended abstract of dissertation given to the competition of the scientific degree of the candidate of Philological Sciences : specialty 10.02.01 "Ukrainian language"] / I. M. Dyshliuk. – Kharkiv, 2003. – 16 p. (in Ukr.).
3. Yeshchenko T. A. Metafora v ukrayinskii poezii 90-kh rokiv XX st. [Metaphor in the Ukrainian poetry of the 90th the XXth century] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. Nauk : spets. 10.02.01 "Ukrayinska mova" [extended abstract of dissertation given to the competition of the scientific degree of the candidate of Philological Sciences : specialty 10.02.01 "Ukrainian language"] / T. A. Yeshchenko. – Zaporizhia, 2001. – 17 p. (in Ukr.).
4. Gender and language. – London : Equinox, 2007 (in Eng.).

References:

1. Antolohiia alternatyvnoi ukraïnskoi poezii zminy epokh. Druha polovyna 80-h – pochatok 90-h rr. [Anthology of the alternative Ukrainian poetry of the epoch change. The second half of the 80th – the beginning of the 90th]. – Kharkiv : Maidan, 2001 (in Ukr.).
2. Bondar A. Istyna i med : poezii [Truth and honey : verses] / A. Bondar. – Odesa : Astroprynt, 2001 (in Ukr.).

3. Zhadan S. Istoriia kultury pochatku stolittia [History of culture of the beginning of the century] / S. Zhadan. – Kyiv : Krytyka, 2003 (in Ukr.).
4. Zhadan S. Tsytatnyk [Quotation book: (verses for the mistresses and lovers)] / S. Zhadan. – Kyiv : Smoloskyp, 1995 (in Ukr.).
5. Moskalets K. Nichni pastukhy buttia : poezii [Night shepherds of existence : verses] / K. Moskalets. – Lviv : Kalvariia, 2001 (in Ukr.).
6. Orfei-2001. Almanakh molodoi poezii Sumshchyny [Orpheus-2001. Almanac of the young Sumier poetry]. – Sumy : Sobor, 2001 (in Ukr.).
7. Piatachenko S. Zhyttiepys zmii. Virshi [Biography of a snake. Verses] / S. Piatachenko. – Sumy : Sobor, 2001 (in Ukr.).
8. Fedorak N. Siesta. Poezii [Siesta. Verses] / N. Fedorak. – Kharkiv : Maidan, 2003 (in Ukr.).
9. Tsekh poetiv : antolohiia virshiv [Guild of the poets : anthology of verses]. – Ivano-Frankivsk : Lileia NV, 1999 (in Ukr.).

Іван Мозговий,

д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії

Сумського державного університету

НОРМАНСЬКА ТЕОРІЯ: ВИТОКИ Й ЗНАЧЕННЯ

Однією з гіпотез походження України-Руси є “норманська “теорія”, прихильники якої пов’язують державотворчі процеси в Східній Європі з експансією скандинавів. У результаті скандинави-нормани, яких на Сході називали вікінгами, оголошені засновниками Русі, її культури, панівної еліти й князівської династії. Від скандинавів виводилася навіть назва народу русів, його політичне ядро. Центральною ж стала теза, за якою засновник князівського роду Рюрик уже в 862 був запрошений на князювання саме зі Скандинавії. На користь такого твердження наводилися інтерпретації деяких документів (західних, східних і руських).